

Sygn. akt III CSK 363/14

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku G. J. i A. J. przy uczestnictwie R. H.
o zasiedzenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 lutego 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 5 listopada 2013 r., sygn. akt II Cz [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy G. i A. J. wnieśli skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 5 listopada 2013 r., zmieniającego postanowienie Sądu Rejonowego w W. z dnia 5 lipca 2013 r. poprzez odrzucenie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia własności części nieruchomości położonej w G., obejmującej działkę nr [...] o numerze księgi wieczystej [...] wobec powagi rzeczy osądzonej, wynikającej z rozstrzygnięcia o prawie własności pasa gruntu przylegającego do granicy w sprawie o rozgraniczenie, wcześniej zakończonej postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z dnia 28 września 2010 r.

Sąd Najwyższy, oceniając – na podstawie art. 398⁹ § 1 w zw. z 13 § 2 k.p.c. – skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest zatem korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należycie umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., tj. czy występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania, jeżeli jest spełniona przynajmniej jedna z nich. W art. 398⁴ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wnioskodawcy oparł na przesłankach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 w zw. z 13 § 2 k.p.c., podnosząc, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, dotyczące tego, czy zgodnie z art. 366 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. postanowienie sądu o rozgraniczeniu ma powagę rzeczy osądzonej w sytuacji, gdy w toku postępowania wprowadzie został podniesiony i rozpoznany zarzut zasiedzenia przygranicznego pasa gruntu, ale sąd się do niego nie odniósł wprost w treści orzeczenia. Z kolei wykładni – w ocenie skarżących –wymaga art. 199 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w zakresie tego, czy można odrzucić wniosek o stwierdzenie zasiedzenia z powołaniem się na powagę rzeczy osądzonej, gdy we wcześniejszym prawomocnym orzeczeniu, kończącym postępowanie o rozgraniczenie, sąd nie zawarł wprost rozstrzygnięcia w przedmiocie zasiedzenia części nieruchomości, mimo że przesłankowo odniósł się do tej kwestii w uzasadnieniu.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 w zw. z 13 § 2 k.p.c.), które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej, ale i innych podobnych spraw, wymaga precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). W zasadzie powinno to być zagadnienie nowe, o charakterze rzeczywistym, a nie teoretycznym, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji. Argumentacja uzasadniająca wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi zawierać odrębne, pogłębione wywody wskazujące na zaistnienie powołanych okoliczności, uzasadniających przyjęcie skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2008 r., II PK 3/08, nie publ.; z dnia 19 października 2006 r., IV CSK 246/06, nie publ.; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, nie publ.; z dnia 19 grudnia 2001 r., IV CZ 200/01, nie publ.). Z kolei przesłanka potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa – mimo wystąpienia takiej potrzeby – nie doczekał się wykładni albo że niejednolita jego interpretacja wywołuje w odniesieniu do identycznych lub

podobnych stanów faktycznych rozbieżności w judykaturze (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ.; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, nie publ.; z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, nie publ.; z dnia 12 grudnia 2008., II PK 220/08, nie publ.; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, nie publ.). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności, zawierającej szczegółowe omówienie na czym polegają wątpliwości interpretacyjne, a w przypadku istnienia rozbieżności w judykaturze, przytoczenia orzeczeń i wyjaśnienia, na czym one polegają (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, nie publ.; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, nie publ.; z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, nie publ.; z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009, nr 3-4, poz. 43; z dnia 19 października 2006 r., IV CSK 246/06; z dnia 30 maja 2005 r., I PK 23/05, nie publ.).

Wymagania powyższe nie zostały spełnione. W zakresie relacji między sprawą o rozgraniczenie oraz sprawą o zasiedzenie i procesowymi konsekwencjami wcześniejszego wydania rozstrzygnięcia w pierwszej z nich, opartej na stwierdzeniu stanu prawnego wynikającego z zasiedzenia przygranicznego pasa gruntu, stanowisko orzecznictwa jest zgodne. I tak w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 19 sierpnia 2009 r., III CZP 51/09 (nie publ.) wskazano, że spór o linię graniczną i o to, do kogo z sąsiadów przynależy prawo własności przygranicznego pasa gruntu wzdłuż ich nieruchomości, podlega rozpoznaniu w sprawie o rozgraniczenie, skoro jego źródłem jest granica, a problem własności rozgraniczanych nieruchomości ma charakter wtórny. W postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2012 r., IV CSK 252/11 (nie publ.) stwierdzono, że stan prawny w rozumieniu art. 153 k.c., który jest podstawą ustalenia spornej granicy, kształtują wszystkie zdarzenia prawne (czynności prawne, decyzje administracyjne, orzeczenia sądowe, wynikające bezpośrednio z przepisu prawa), które według przepisów prawa materialnego mają wpływ na zakres - co do powierzchni - prawa własności sąsiadujących ze sobą nieruchomości, nie wyłączając czynności dotyczących ustalenia przebiegu samej granicy w postępowaniach rozgraniczeniowych. Z kolei w wyroku Sądu

Najwyższego z dnia 30 kwietnia 1997 r., III CKN 43/97 (Wokanda 1997 nr 4) przyjęto, że orzeczenie o rozgraniczeniu wydane na podstawie art. 36 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. Nr 30, poz. 163) jest samodzielną częścią wyroku, aczkolwiek integralnie powiązaną z pozostałą jego częścią, nie stanowi tylko przesłanki rozstrzygnięcia, lecz ma charakter prejudycjalny. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 października 1998 r., III CKN 557/98 (nie publ.) wskazuje, że tym samym jest rozstrzygnięcie o zasięgu prawa własności właścicieli sąsiadujących z sobą nieruchomości w sprawie o rozgraniczenie i w wytoczonej tuż po jej zakończeniu sprawie o zasiedzenie opartej na twierdzeniu, że upływ biegu zasiedzenia nastąpił przed wydaniem postanowienia określającego granice nieruchomości. O sprawie prawomocnie osądzonej w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 2 w zw. z 13 § 2 k.p.c. nie można byłoby mówić jedynie wówczas, gdyby wniosek o stwierdzenie zasiedzenia własności nieruchomości opierał się na twierdzeniu, że bieg zasiedzenia rozpoczął się i upłynął po dokonanych rozgraniczeniach, a skoro identyczność podstaw prawnych nie jest objęta treścią art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z 13 § 2 k.p.c., to nie jest konieczną przesłanką zastosowania tego przepisu.

W tym stanie rzeczy nie można uznać, że przyjęciu stanu powagi rzeczy osądzonej sprzeciwiała się okoliczność, iż postanowienia o rozgraniczeniu i o zasiedzeniu oparte byłyby na różnych podstawach prawnych (art. 153 i art. 172 k.c.), a w orzeczeniu o rozgraniczeniu brak samodzielnego rozstrzygnięcia o zasiedzeniu. Skarga nie zawiera motywów wskazujących czy i z jakich przyczyn powyższe stanowisko judykatury powinno ulec zmianie lub modyfikacji.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.